

Anwa'arè Məzi'irənè
Abòṅnə Menkwènə

STUDY GUIDE FOR
TEACHING
The NKWEN LANGUAGE

Ngə Binè zhi Abòṅnə Ala'a

Authors: Nkwen Language committee

ADPI MƏZPİRƏNƏ 2: SECOND SEQUENCE

Məzpirənə 1: Mmi mə ŋwa'arə mə mənkwənə

(Lesson 1: The Nkwen language Alphabet)

Aa

àbà'á- door

Bb

bə - people

Chch

ànchinə-

Dd

dànə- gourd

Ee

fērə - a ring

Əə

əboo - Children

Ee

zhwe - to break

Ff

Fore - a rat

Gg

nìgarə- gun

GHgh

Ghəghane
butterfly

Ii

àlilijə- bat

Jj

njiji'i- fly

Kk

kaa- crab

KPpk

kpī - talking drum

Ll

li'i - to farm

Mm

mbyi - goat

Nn

nà - animal

Dd

dora -

O

ato'o - can

Rr

wà

Ss

7

sambâ - seven

SHsh

ashishi - thread

Tt

5

tanê - five

Uu

maku - feet

Ww

warê - hawk

Yy

ayiye - palm bird

Yy

azarê - funnel

ZHzh

nzhâ - comb

?

atâ'a - snail

Mmi mə ŋwaʔarə mi bæ mimə nsəʔə?

(How many sounds are here?)

a	b	ch	d	e	ε	ə
	f					
g	gh	i	j	k	kp	l m
n	ŋ	o	r	s	sh	t
u	w	y	z	zh	ʔ	

Mmi mə abòŋnǎ (Consonant Chart)

Manner of articulation	Place of articulation								
	bilabials	Labio-dentals	Inter-dentals	Dental alveopala-	prepalatals	Palatals	velars	glotals	Labio-velars
Stops	b			t d			k g kh	ʔ	
Fricatives		f		s z	ch j sh				
Affricates				ts dz					gh
Nasals	m			n					
Liquids				l					
Vibrant				r					
Glides				y		w			

Məzi'irənə 2: Mətonṭənə Mimi mə aṅwà'ərə

Lesson 2: Reading the Alphabet

Tonṭə nə mimi mə aṅwà'ərə mi məghemə **membya** nə **nəchə-nəbwù'u** mbə zu ma nide wü tonṭə (Sound these thirty-one letters as your teacher pronounces them)

a	b	ch	d	e	ε	ə	f
g	gh	i	j	k	kp	l	m
n	ŋ	o	r	s	sh	t	
u	w	y	z	zh	ʔ		

Mimi mə aṅwà'ərə mi ndanṭenə bikakə nə abòṅnə ala'a dzwi la ndzwi nə abòṅnə məkarə. The English **q, v, x** are not found in the Nkwén language alphabet.

h does not stand alone it always goes with **g, k, s** and **z** as (**gh, kh, sh** and **zh**)
q, v and **x** are not found.

ə ε ŋ ʔ dzwi nə abòṅnə àla'a la kəkə nə abòṅnə məkarə dzwi. Found in Nkwén but not in English.
ŋ does not come before **g, k,** and **j**.

Məzi'irənə 3: Nji àbòṅnə

Lesson 3: Vowels

a ə ɛ i o u

a	ə	ɛ	i	o	u
Abàà a bag	əlèṅə a chair	àlérə a twine	n̄jijì'i a fly	àdzo' a plum	Abū A ridge

dzàṅə m̄mi mə aṅwà'arə

(Alphabet Song): **a e ɛ i o u ə**

Refrain: a e ɛ i o u ə (2x)

-b	ch	d	f	g	gh
-j	k	kp	l	m	n
-ŋ	r	s	sh	t	w
-y	z	zh	ʔ		

M̄i m̄m̄i dzwikə a la? How does these letters look like?

Mmi mā sākə	Mmi mā ne n n konə	Mmi mā tətə	Mmi mā ba'ənə	Mmi mā khə'ənə
Tall letters	Tail letters	Middle letters	Double letters	Strange letters
b, d, f k, l, t,	g, j, y ŋ	a, ɛ, i, o u, ə, c, m, n, r, s, w, z	dz, gh, kh ny, sh, ts, zh	ɛ, ə, ŋ, ʔ

Mmi mā ntèntə/Consonants

b ch d f g gh j k kp l m n
o r s sh t yz zh ʔ

Mmi mā mbònə/vowels

a e ɛ ə i o u

Màz'irənə 4: Àtyə əbòŋnə ma ə dəsə mmi mə ŋwà'arə

(Lesson 4: Words with the different sounds)

A a	D d
<p>àkaŋə → a pan àkoŋə → an umbrella àkənə → a trench àbà'a' → a door àlənə → a chair</p>	<p>dànə → a wine gourd nidoŋə → a horn dədo'o → a frog dàrə → to fly dəsə → to show chyàsə → to send/allow to pass</p>
B b	
<p>Bàtə → to break (in to many pieces) Bànə → to break (two halves) bə'ətə → to peel bərə → to pour libation bentə → to pick</p>	
CH ch	Ɔ ɛ
<p>ànchinə → a cricket nìchə → a fetish Chənywə → a name chuìwə → a deer</p>	<p>mìbərə → African berry m̀bərə → a lazy one m̀benə → a fight f̀ərə → wind</p>
Ə ə	GH gh
<p>əbərə → mad people əbà'a' → doors əlarə → problem əlārə → a bridge ətāa → father</p>	<p>ghə → to go ghərə → to do gha'a' → big, plenty ghò'o → to grind ghabərə → talk off sense ghantə → take a walk</p>

<p>F f</p>	<p>I i</p>
<p>Forə → a rat fəmtə́ → to bury something in the ground mífə́ → breeze ferə → a ring fətə́ → blow a bit àfəfərə̀ → weaver bird nífù'ù → a cave</p>	<p>byisə́ → smoothen it biŋə̀ → answer biŋsə́ → to ask biʔi → to carry àbiʔi → load àdiʔi → a place</p>
<p>G g</p>	<p>J j</p>
<p>gəŋə - to hold Ngarə̀ → a gum Ngəʔə̀ → suffer Ngəb → female name Ngəŋtəʔə̀ → name (m)</p>	<p>əjə → a feast n̄ji → hungar/a name (m) Nj̄iŋgəŋə̀ → a name (f) àji → an omen n̄jyǎ → soup n̄jə́ → a fine</p>
<p>K k</p>	<p>Mm</p>
<p>kàà → waste/old basket kaa → a crab Kòtə̀ → a name (m) kiŋə̀ → to slaughter àkəkəʔa → a big basket àkəʔətə̀ → chopping board ̀nkànə̀ → a monkey</p>	<p>mmǎ → mother mabrə́ → elderly woman məboʔo → pumpkins məsəŋə̀ → brooms məsàŋə̀ → stars mimi → eyes</p>
<p>Kp kp</p>	<p>NY ny</p>
<p>kpí → talking drum</p>	<p>nyə → to drink nyeʔətə́ → to sneak/open a bit nyàmə → to mix ànyənyə̀ → a worm nyí → open wide nyí → defecate nyèsə́ → fix it/to repair</p>

L l	l ɲ
<p>àli[?]iṛḙ → sweat əlārḙ → a bridge àlarḙ → part below the tongue əlèrḙ → a twine àlḙ[?]əsətyḙ → a pillow</p>	<p>ɲorḙ → moon ɲosḙ → to bend ɲù → a person ṅgarḙ → a gun àɲwà[?]àrḙ → a book ɲâ → to touch</p>
Oo	SH sh
<p>əbo[?]o → mushroom nəbo[?]o → pumpkin ət[?]o → palm bushes dədo[?]o → a frog fo[?]o → to dig out</p>	<p>Shḙ → to weed Shḙ → to pierce shḙtḙ → pierce several times àshishi → thread shḙnḙ → to slip ṅshi[?]inḙ → well</p>
R r	T t
<p>saghḙrḙ - to be jovial sa[?]àrḙ → to scatter fārḙ → peel forcefully fōrḙ → to invent</p>	<p>tèrḙ → spider tètàrḙ → tapping calabash tḙtyâ → pepper làtḙrḙ → cobweb Talà → name (m) àtyĩ → a tree</p>
S s	
<p>sùɲḙ → to drag sũ → to wash swiɲḙ → to say swà[?]a → to look for səbḙrḙ → to buy</p>	

U u	ZH zh
<p>əbù²ù → slaves/wounds abù²ù → slave bu²ù → to play (a drum, bell, etc) nəbu²ù → hammer nəbu²u → a bundle</p>	<p>àzhǎ → famine zhəzhə → he/she alone zhənǎ → a wound near the finger nail</p>

Z z	
<p>àzarǎ → funnel àzu²ù → a yam ədzwù²u → yams zù → rashes zù → to buy nìzǎ → a thief Àzɛ²ɛ → a name(m)</p>	

Məzi²irənǎ 5: Məsɛntənǎ ədzunǎ
 (Lesson 5: Counting)

A binǎ linǎ **ngə** məsǎnjǎ mi li mimǎ sə²ǎ lǎ?
 (Let's find out how many stars are there)

 mo ² o 1	 bya 2	 tarǎ 3
---	--	--